

Świadczenia rodzinne

Wyrok TSWE z 20.5.2008 r., C-352/06

Tekst pochodzi z numeru: 8/2008

1. Artykuł 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Nr 1408/71¹ nie stoi na przeszkodzie temu, aby pracownik migrujący, który podlega systemowi zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia otrzymywał na podstawie ustawodawstwa krajowego państwa członkowskiego miejsca zamieszkania świadczenia rodzinne w tym państwie.

2. Do sądu krajowego należy ustalenie, czy kwestia tego, że pracownik znajdujący się w sytuacji takiej jak skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym, powraca po każdym dniu pracy do gospodarstwa domowego znajdującego się w danym państwie członkowskim, ma znaczenie dla oceny czy taki pracownik spełnia warunki przyznania spornego świadczenia rodzinnego w tym państwie na podstawie jego ustawodawstwa.

Wyrok TSWE z 20.5.2008 r. w sprawie C-352/06 *Brigitte Bosman* przeciwko *Bundesagentur für Arbeit – Familienkasse Aachen*

Ramy prawne

1. Rozporządzenie Nr 1408/71

Motywy pierwszy i piąty rozporządzenia Nr 1408/71 mają następujące brzmienie:

„mając na uwadze, że przepisy w celu koordynacji ustawodawstw krajowych dotyczących zabezpieczenia społecznego wpisują się w ramy swobodnego przepływu pracowników będących obywatelami państw członkowskich i powinny przyczynić się do polepszenia ich poziomu życia i warunków zatrudnienia; (...) niezbędne jest, w ramach tej koordynacji, zagwarantowanie we Wspólnocie równości traktowania przez różne ustawodawstwa krajowe pracowników zamieszkujących w państwach członkowskich oraz osobom pozostającym na ich utrzymaniu, jak również osobom pozostałym przy życiu po ich śmierci”.

Motywy ósmy, dziewiąty i dziesiąty tego rozporządzenia stanowią, co następuje:

„pracownicy najemni i osoby prowadzące działalność na własny rachunek przemieszczające się we Wspólnocie powinni być objęci systemem zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego w celu uniknięcia zbiegu właściwych ustawodawstw i wynikających z tego komplikacji; należy jak najbardziej ograniczyć liczbę i zakres przypadków

stanowiących wyjątki od zasad ogólnych, w których jedna osoba powinna podlegać równocześnie ustawodawstwu dwóch państw członkowskich; w celu jak najlepszego zagwarantowania równego traktowania pracowników zatrudnionych na terytorium jednego państwa członkowskiego należy przyjąć jako zasadę ogólną, że stosuje się ustawodawstwo tego państwa członkowskiego, na którego terytorium dana osoba jest zatrudniona lub prowadzi działalność na własny rachunek”.

Artykuł 13 rozporządzenia Nr 1408/71, zatytułowany „Zasady ogólne”, przewiduje:

„1. Z zastrzeżeniem art. 14c i 14f osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają wyłącznie ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego. Przepisy niniejszego tytułu określają ustawodawstwo właściwe.

Z zastrzeżeniem przepisów art. 14–17:

- a) pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego państwa członkowskiego (...)

Zgodnie z art. 73 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Pracownicy najemni lub osoby prowadzące działalność na własny rachunek, których członkowie rodziny zamieszkują w państwie członkowskim innym niż państwo właściwe”:

„Pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek podlegający ustawodawstwu państwa członkowskiego są uprawnieni w odniesieniu do członków swojej rodziny, którzy zamieszkują [na] terytorium innego państwa członkowskiego, do świadczeń rodzinnych przewidzianych przez ustawodawstwo pierwszego państwa, tak jakby zamieszkiwali oni terytorium tego państwa, z zastrzeżeniem przepisów załącznika VI”.

2. Rozporządzenie Nr 574/72

Artykuł 10 ust. 1 rozporządzenia Nr 574/72, zatytułowany „Zasady stosowane wobec pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek w przypadku kumulacji praw do świadczeń lub zasiłków rodzinnych”, stanowi:

- „1. a) Prawo do świadczeń lub zasiłków rodzinnych, należnych zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego, w którym nabycie prawa do świadczeń lub zasiłków nie jest uzależnione od

warunku ubezpieczenia, zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek, jest zawieszona, jeżeli w tym samym okresie i dla tego samego członka rodziny przyznane są świadczenia tylko zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego państwa członkowskiego lub w zastosowaniu art. 73, 74, 77 lub 78 rozporządzenia [Nr 1408/71], do wysokości kwoty tych świadczeń.

b) Jednakże jeżeli praca lub działalność zawodowa wykonywana jest na terytorium pierwszego państwa członkowskiego:

i) w przypadku świadczeń należnych zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego państwa członkowskiego albo zgodnie z art. 73 lub 74 rozporządzenia [Nr 1408/71] osobie uprawnionej do zasiłku rodzinnego lub osobie pobierającej te świadczenia prawo do świadczeń rodzinnych, należne tylko zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego państwa członkowskiego albo zgodnie z tymi artykułami, jest zawieszona do wysokości kwoty świadczeń rodzinnych, przewidzianych w ustawodawstwie państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje członek rodziny. Koszt świadczeń przyznawanych przez państwo członkowskie, na którego terytorium zamieszkuje członek rodziny, ponosi to państwo członkowskie (...)"

Stan faktyczny

B. Bosmann, obywatelka Belgii, mieszka w Niemczech. Samotnie wychowuje dwójkę dzieci, urodzonych odpowiednio w 1983 r. i w 1985 r., które również zamieszkują w Niemczech i tam studiują. Zasadniczo *B. Bosmann* była uprawniona do niemieckich świadczeń rodzinnych przewidzianych w § 62 *Einkommensteuergesetz*², które początkowo zostały jej przyznane przez *Bundesagentur für Arbeit – Familienkasse Aachen*³. Jednak po tym jak 1.9.2005 r. *B. Bosmann* podjęła zatrudnienie w Niderlandach, decyzją z 18.10.2005 r. odmówiono jej prawa do tych świadczeń. *Bundesagentur* dokonał wykładni właściwych przepisów prawa wspólnotowego w taki sposób, że *B. Bosmann* podlega wyłącznie ustawodawstwu państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia, w tym przypadku Królestwa Niderlandów, a RFN nie uznaje się już więcej za państwo właściwe, zobowiązane do wypłacania tych świadczeń. *B. Bosmann* nie przysługują w Niderlandach analogiczne świadczenia rodzinne, ponieważ ustawodawstwo niderlandzkie nie przewiduje takich świadczeń na dzieci, które ukończyły 18. rok życia.

W powyższych okolicznościach *Finanzgericht Köln* postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału m.in. z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

1) Czy art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Nr 1408/71 należy

interpretować zawężająco w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uzyskaniu prawa do zasiłku rodzinnego na dzieci w państwie miejsca zamieszkania (RFN) przez matkę samotnie wychowującą dzieci, której ze względu na wiek dzieci świadczenia te nie przysługują w państwie miejsca zatrudnienia (Królestwo Niderlandów)?

2) Czy udzielenie odpowiedzi na powyższe pytanie zależy od tego, czy po każdym dniu pracy pracownik powraca do miejsca zamieszkania rodziny?⁴.

Stanowisko Trybunału

1. Otrzymywanie świadczeń rodzinnych w państwie członkowskim miejsca zamieszkania wobec zatrudnienia w innym państwie członkowskim.

Przepisy tytułu II rozporządzenia Nr 1408/71, które określają ustawodawstwo właściwe wobec pracowników przemieszczających się we Wspólnocie, mają na celu zagwarantowanie, aby zainteresowani podlegali systemowi zabezpieczenia społecznego jednego tylko państwa członkowskiego po to, aby uniknąć kolizji mających zastosowanie przepisów prawnych oraz komplikacji z tego wynikających. Zasada ta [...]